

li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande promemorian Anmälningsplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet samt Skogsstyrelsens rapport Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet – slutredovisning

Er beteckning: LI2025/01288

Sammanfattning

Förnybartdirektivet anger att biobränsleråvara inte får komma från urskog, gammal skog och skogar med stor biologisk mångfald. Länsstyrelsen tillstyrker att en definition tas fram gällande urskog och gammal skog men ser också behovet för skogar med stor biologisk mångfald. Vi ser positivt på att öka tydligheten när även andra skogsbruksåtgärder än avverkning blir anmälningspliktiga då exempelvis gallring och röjning avsevärt kan påverka den biologiska mångfalden negativt. Med den föreslagna definitionen kvarstår en otydlighet om vad som enligt förnybartdirektivet menas med skogar med hög biologisk mångfald.

Länsstyrelsen tillstyrker att Sverige ska vara ett A-land under förutsättning att rådgivning och tillsyn ges tillräckliga resurser. Lagstiftning och kontrollsystem finns på plats men om Sverige fortsättningsvis ska vara ett A-land behöver kontrollsystemet användas i större utsträckning.

Att bestämma att urskog och gammal skog ska omfattas av ett formellt skydd, går inte i linje med Nationella strategin för formellt skydd av skog, där frivillighet ska vara utgångspunkten.

Eftersom det på senare tid remitterats flera förslag om ändringar i lagstiftning och tillämpning gällande skog, försvårar det att se helheten. Det är svårt att ta ställning till nu remitterade förslag utan att veta vad tidigare förslag resulterar i.

Länsstyrelsens synpunkter per kapitel och avsnitt i promemorian

Kapitel 2

Enligt ändringarna av förnybartdirektivet ställs krav på att det vid avverkning ska tas hänsyn till bl.a. att bevara den biologiska mångfalden i enlighet med principerna för hållbart skogsbruk. Att begränsa definitionen till urskog och gammal skog och inte definiera skogar med hög biologisk mångfald försvårar möjligheten att uppfylla kraven i förnybartdirektivet. Även om skogar som av myndighet konstaterats ha stor betydelse för mångfalden tas med, faller många skogar med höga naturvärden bort då definitionen av urskog och gammal skog är snäv och alla skogar med hög biologisk mångfald är inte kända av myndigheterna.

Att definiera urskogar och gammal skog ger en tydlighet vilket är positivt. Kriterierna är dock sådana att skogar såsom de ser ut i Jönköpings län inte träffas. För det småskaliga skogsbruket i Jönköpings län med många enskilda ägare ger definitionen ingen vägledning om vad som är en skog med hög biologisk mångfald, vilket skapar en otrygghet och en svårighet att planera långsiktigt.

Kapitel 3

Avsnitt 3.1

Promemorian redogör för miljömålsberedningens förslag om att all urskog och gammal skog ska bevaras genom formellt områdesskydd. Förslaget går emot den Nationella strategin för formellt skydd av skog som beslutades under 2024 som har frivillighet som grund. Att områdena bevaras är målsättningen men ett frivilligt ansvar borde kunna vara ett alternativ till formellt skydd.

Kapitel 4

Avsnitt 4.1

Samrådsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken omfattar åtgärder som kan väsentlig ändra naturmiljön. Skogsbruksåtgärder såsom gallring och röjning kan vara sådana åtgärder som omfattas av samrådsplikten men promemorian bedömer att det finns ett behov att förtydliga plikten alltid gäller i urskog och gammal skog.

Otydligheten finns likväl kvar när det gäller vilka åtgärder som ska samrådas i skyddsvärd skog, dvs skog med hög biologisk mångfald.

Avsnitt 4.3

Syftet med promemorian är att Sverige ska följa förnybartdirektivet som i sin tur ska säkerställa att hållbarhetskriterier om biologisk mångfald uppfylls. För att detta ska ske räcker inte att definiera urskog och gammal skog och säkerställa dess bevarande när det finns många fler skogar med hög biologisk mångfald som inte faller in under definitionen. Definitionen av urskog och gammal skog riskerar att tolkas som de enda skogsområdena med hög biologisk mångfald. Om den tolkningen skulle få genomslag riskerar vi att förlora mycket biologisk mångfald och misslyckas med att nå uppsatta miljömål rörande biologisk mångfald.

Det är en utmaning att definiera natur och även om flera av kriterierna kan ifrågasättas, är ambitionen att öka tydligheten mot markägaren positiv.

Kriteriet för ålder för gammal skog är missvisande då den bara tittar på trädens ålder och inte den skogliga kontinuitetens längd, vilket ur ett ekologiskt perspektiv ofta är minst lika viktigt för att ge skogar med hög biologisk mångfald.

Antagande att en skog har högre naturvärden för att den aldrig brukats av människor ifrågasätts. Många skogar som använts för brännved och skogsbete kan ha mycket höga naturvärden och kriteriet att skogarna ska ha utvecklats genom naturliga processer gör att brukade skogar med hög biologisk mångfald faller utanför definitionen.

Andra skogar med hög biologisk mångfald som faller utanför definitionen är till exempel skogar på speciell berggrund, skogar med särskilda habitat, brynmiljöer, m.fl.

Storlekskriteriets arealer som anges som förslag är mycket stora, särskilt för granskog i ett sydsvenskt perspektiv. I Jönköpings län bildas ofta formellt skydd på områden som är mindre än 10 ha.

Kapitel 5

Avsnitt 5.2

Det finns lagstiftning och kontrollsystem för att Sverige ska ses som ett A-land men användningen av verktygen behöver utvecklas främst genom att Skogsstyrelsen rådgivning och tillsyn ökar.

Myndigheterna har i många fall kännedom om områden med höga naturvärden men inte alla. För att myndigheterna på ett bättre sätt ska kunna ge markägare initierade råd behöver kompetensen om var skogar med stor biologisk mångfald finns öka. Om det är otydligt för markägaren vilka skogar som är värdefulla och Skogsstyrelsens resurser för fältbesök vid avverkningsanmälningar inte är tillräckliga, riskerar skogar med höga naturvärden att avverkas.

Även i fall där myndigheterna vet att det finns höga naturvärden avverkas områden eftersom markägaren inte är intresserad av att bilda ett formellt skydd. I myndigheternas strategi för formellt skydd av skog framgår att myndigheterna endast i undantagsfall ska gå mot markägarens vilja. Konsekvensen blir således att skogsområden med höga naturvärden ibland avverkas utan att myndigheterna har möjlighet att påverka i någon större omfattning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med naturvårdshandläggare Sara Lamme som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan Löwenadler Davidsson och avdelningschef Gustav Enander medverkat.

Kopia till

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

conny.ohman@regeringskansliet.se